

Zdivo místnosti severně od průjezdu při ulici U Obecního dvora v domě čp. 798 na Starém Městě pražském

Stavebně historické posouzení zdiva

nálezová zpráva číslo 2016/06

Ing. arch. Ladislav Bartoš

NÁLEZOVÁ ZPRÁVA	č. 2016/06
Lokalita / Obec (část obce) Praha 1–Staré Město	Okres / Kraj Hlavní město Praha
Objekt dům U Censorů	čp. (č. or., č. parc.), jiná lokalizace čp. 798, U Obecního dvora 5
[Evidenční číslo kulturní památky v ÚSKP] 38790/1-399	[Souřadnice]
Zkoumaná část objektu / Prvek Místnost v přízemí při ulici severně od průjezdu/zdivo	
"Název" akce / NZ Zdivo místnosti severně od průjezdu při ulici U Obecního dvora v domě čp. 798 na Starém Městě pražském	
Zpracoval Ing. arch. Ladislav Bartoš	Datum akce / Datum vydání NZ VI/2016 / VIII/2016

Obsah tohoto díla je duševním majetkem autora a jako takový je chráněn příslušnými zákony.

1. Úvodní informace

Místnost v přízemí při ulici U Obecního dvora, sousedící svou jižní stěnou s průjezdem domu čp. 798, je v roce 2016 nevyužívaná, vyklizená, východní a jižní stěna je do výšky cca 150 cm zbavena omítek.

Záměrem SVJ domu je prostor pronajmout po provedení renovace omítek, součástí úprav má být i změna místa vstupu. Dnešní vstup z chodby u domovního schodiště (tedy ze západní strany) má být nahrazen novým v jižní či východní zdi. Vstup z jihu by znamenal přímý vstup z průjezdu domu, vstup z východu dokonce přímo z ulice, pokud by došlo k zvětšení okna na dveře – vybourání parapetu.

Tato nálezoá zpráva byla vypracována na žádost zástupce SVJ pana Jana Stöckla, akad. mal. a rest., za účelem posouzení stavebně historických hodnot zdiva v místech, kde by bylo možné nový vstup zřídít.

2. Popis nálezové situace

Východní stěna

Omítky byly otlučeny na parapetním zdivu a jižně od něj.

Zdivo okenního parapetu je smíšené, s převahou nepravidelně kladených cihel různých formátů. V menší míře se vyskytuje opuka, jejíž stav je dožilý. Pravá špaleta okenní niky je vyzděna z novodobých cihel, zřejmě při opravě domu v 50. letech. Takto novodobě je vyzděn i cca 40 cm široký navazující úsek vnitřního líce zdi. Část novodobých cihel je kladena naplocho. Zbývající úsek jižní části východní zdi, v délce cca 90 cm (po vložený koutový klenební pilíř, který pokračující zdivo zakrývá), prozrazuje starší, nejspíše středověký původ. Ve výšce cca 50-65 cm nad podlahou zde pozorujeme pravou polovinu segmentového pasu, z části cihlového, v levé části kamenného. Nad ním je zeď tvořena pečlivě řádkovaným opukovým zdivem. Na opuce je patrné značné poškození, konstrukce prošla požárem.

Vložený koutový pilíř, nesoucí výběh klenby, je vyzděn převážně z cihel, vyskytuje se též opuka.

Jižní stěna

Zdivo jižní stěny je smíšené, obsahuje cihly i opuku. Přibližně do úrovně 1 m bylo v minulosti opatřeno z důvodu hydroizolace asfaltovým nátěrem. Přibližně v polovině délky stěny (resp. v ose klenební lunety) je jasně patrná změna charakteru zdiva. Jedná se o levou hranu zazděného dveřního otvoru, který zabíral většinu pravé poloviny stěny. Zazdívka otvoru je čistě cihelná, z moderních cihel, kvůli jejímu provázání se starším zdivem byly do zdiva vybourány šmorcy. Vpravo od zazdívky, asi v šířce 45 cm od koutu vlevo od pilíře, pozorujeme opět staré smíšené zdivo. Pilíř v JZ koutě je smíšený, s převahou opuky. Na něj nasazená klenba je cihelná.

3. Interpretace poznatků

Situace východní a jižní stěny řešené místnosti se zdá být vcelku přehledná. Východní stěna, tvořící uliční průčelí domu, prokazuje v jižní části místnosti ještě středověké stáří. Zjevně prošla požárem (či požáry). Hrana špalety okna a její okolí pochází z opravy v roce 1953. Zdivo okenního parapetu nelze bezpečně datovat, pochází nejspíše z 19., či ještě z 18. století.

Jižní stěna je novověkého původu, vznikla nejspíše při barokní přestavbě zároveň s klenbou. Z charakteru smíšeného zdiva se vymyká úsek cihlové zadržky někdejších dveří, které byly zazděny při přestavbě z let 1952-54. Tehdy bylo vytvořeno též domovní schodiště na západní straně a přístup do místnosti byl nově veden z této strany.

Další zpřesnění představy o stavebním vývoji přináší konfrontace s historií domu, popsanou např. v Uměleckých památkách Prahy (Pavel VLČEK (ed.): Umělecké památky Prahy. Staré Město, Josefov. Praha 1996.):

Nejstarším kulturním dokladem na parcele domu je románská valounková dlažba, zjištěná r. 1960 v hloubce zhruba 2 m pod terénem. Gotický dům postaven ve 2. pol. 14. stol. v šíři dnešního předního traktu. Byl zřejmě dvoukřídlý na půdorysu L, s velkou gotickou síní v přízemí. Z této doby jsou valené klenby obou sklepů, dispozice přízemku s oběma kamennými klenbami zadního traktu a zčásti i rozvrh předního traktu v 1. p. První zpráva o domu z r. 1403; kol. pol. 16. stol. postížen požárem, při opravě dostavěn zadní trakt sev. od průjezdu. Další požár (1689) si vynutil raně barokní opravu. Z této doby jsou klenby v přízemí a záklopový strop v 1. p. V r. 1756 koupil dům Martin Rott, který ho nechal před r. 1769 zvýšit o 2. p. František Antonín Mayer, c. k. dvorní censor, jej koupil v r. 1795 a nechal přestavět podle plánů Z. Fiegertha. Z této přestavby pochází dnešní vzhled fasády, včetně altánové věžičky; postaveny oba záp. dvorní štíty a boční dvorní křídlo zvýšeno o patro. Nově Fiegerth navrhl jednopatrové zadní stavení při Kozí ul.. Ve dvoře vznikla ozdobná zahrada se sochami z Braunovy dílny. V r. 1853 byla v pozadí zrušené zahrady postavena stav. Alexnadrem (?) Hellmichem truhlářská dílna a současně dostala přestavěná zadní budova při Kozí ul. samostatné čp. 1002. Při rekonstrukci v l. 1952-53 zbořeno levé dvorní křídlo a dílna v pozadí dvora. Do hl. budovy bylo vloženo nové schodiště, vyměněny dřevěné stropy s výjimkou raně barokního záklopového stropu v 1. p. nově vytvořena dispozice 2. p. a dům opatřen novou střechou.

4. Památkové hodnocení

Nejvyšší památkovou hodnotu v dotčeném prostoru má úsek středověkého zdiva v jižní části východní průčelní zdi. Ten ovšem není ani jednou ze zvažovaných variant ohrožen. Jako zcela bezproblémová z památkového hlediska se jeví pozice dveří, označená v příloze 8 číslem 2. Tento průraz stěny do průjezdu by znamenal pouze odstranění zadržky z 50. let 20. století, která nenesé památkové hodnoty. Je pouze třeba uhlídat dodržení pozice a rozměru dveří.

Ani varianta č. 1, tedy vybourání okenního parapetu a vytvoření dveří přímo z ulice, by neznamenal zásadní ztrátu památkově cenného zdiva – na zdivo parapetu byl použit spíše podružný materiál, jehož stav v současné době není valný. Další otázku ovšem představuje nový vstup z hlediska jeho působení na celkový vzhled fasády. Historická fotografie zachytila poněkud odlišnou podobu fasády v 1. polovině 20. století. Prokazuje, že omítkové členění v parteru pochází až z 50. let, předtím byla spodní část fasády hladká. V jižní části průčelí se nacházel výkladec.

Vzhledem k výše uvedenému považuje autor tohoto materiálu za vhodnější variantu se vstupem z průjezdu, která se jeví jako zcela bezproblémová. I varianta vstupu z ulice byl mohla být řešitelná, ovšem přípustnost určité změny průčelí a drobné ztráty historického zdiva musí posoudit příslušní pracovníci památkové péče.

Tato dokumentace v žádném smyslu nenahrazuje závazné stanovisko orgánu památkové péče, kterým je Odbor památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy (MHMP OPP), ani písemné vyjádření odborné organizace památkové péče, kterou je Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Praze (NPÚ ÚOP v Praze). Práce má sloužit jako podklad pro rozhodování příslušných referentů MHMP OPP a NPÚ ÚOP v Praze při vypracování závazného stanoviska, resp. písemného vyjádření.

5. Přílohy

Příloha č. 1

Zdivo parapetu okna ve východní stěně – k ulici U Obecního dvora

Příloha č. 2

Jižní část východní stěny – k ulici U Obecního dvora. Parapet okna vlevo. Ve střední části s metrem got. zdivo.

Příloha č. 3

Jižní stěna – celkový pohled. Červené šipky ukazují na hrany v 50. letech 20. století zazděného vstupu.

Příloha č. 4

Celkový pohled na větší část východní a jižní stěny s vyznačením ploch, kde je zvažováno proražení vstupu (vlevo varianta 1, vpravo var. 2).

Příloha č. 5

Pohled na severní stěnu průjezdu s pozicí zazdivky dveří.

Příloha č. 6

Pohled na fasádu domu s pozicí zvažovaného vytvoření dveří (var. 1).

Příloha č. 7

Pohled na fasádu domu v první polovině 20. století (zdroj-ÚDU).

Příloha č. 8

Půdorys přízemí (převzato z SHP SÚRPMO, 1960) s vyznačením pozic, v nichž je zvažováno zřízení vstupu.

1 – vstup z ulice v místě okna – vybouráním parapetu

2 – vstup z průjezdu v místě starého vstupu, zazděného cihlami v 50. letech 20. století.

červeně – pozice nynějšího vstupu, zřízeného v 50. letech 20. století.

